

Die geskiedenis van die NWKV

Die NWKV is een van die oudste bedryfsorganisasies in Suid-Afrika. Dit is in die jare sestig selfs beskou as 'n bykomende provinsie van die destydse Suid-Afrikaanse Landbou-unie en het dieselfde status as 'n provinsiale landbou-unie geniet, skryf Leon de Beer, hoofbestuurder van die NWKV, in die laaste hoofstuk oor die organisasie.

Daar het later meer bedryfsorganisasies tot stand gekom. Voor die totstandkoming van die Rooivleisprodusente-organisasie (RPO) het die NWKV ook alle skaapvleisaangeleenthede hanteer.

Lidmaatskapstatistiek toon dat daar in 1944 sowat 24 440 lede was (uitgesonderd ramtelers, wat afsonderlik gereken is). In 1971 was daar 31 408 lede, wat teen 1986 tot 24 602 lede gedaal het. In 1996 het die ledetal op 21 005 gestaan.

'n Opname het later aan die lig gebring dat slegs sowat 61% van respondente aangedui het

dat hulle via befondsing van 'n statutêre heffing ook lid van die NWKV is. Die NWKV se hoofkantoor is sedert 1987 in Port Elizabeth gesetel, wat vandag nog die hoofsentrum van die Suid-Afrikaanse wolbedryf is.

Tydens die NWKV-kongres in Mei 1994 word die volgehoue daling in die NWKV se ledetal oor die voorafgaande vyf jaar bespreek. Die nuwe staatsbestel bied egter groot potensiaal om die ledetal uit te brei na produsente in die opkomende landbousektor en samesprekings hieroor word in die kommunale gebiede van die Oos-Kaap met wolprodusente gevoer.

Sedert 1995 is produsente uit die voormalige Transkei en Ciskei formeel by die NWKV ingelyf. In 1995/96 was daar altesame 182 swart en kommunale lede.

Die nuwe politieke bestel in die land het sedert 1994 groot uitdagings aan die wolbedryf gestel – veral wat betref die hersiening van die Nasionale Bemerkingswet wat in 1996 momentum begin kry het. Die wolbedryf het voorgestel dat die NWKV en die Wolraad in een struktuur saamsmelt en die bates van die Wolraad in 'n trust belê word.

'n Statutêre heffing sou die struktuur befonds. Opbrengste uit die trust sou ook binnelandse dienste, soos produsentedienste, navorsing, in-

Ciskei

Transkei

ligting en statistiek, bevordering, ensovoorts befonds. Verder het 'n opname deur die Universiteit van Pretoria onder leiding van prof GH Düvel aangedui dat tweederdes van die produsente ten gunste was van Suid-Afrika se voortgesette deelname aan die destydse Internasionale Wolsekretariaat (IWS), wat wol namens die grootste wolproduserende lande internasionaal bemark het.

'n Heffing van 3% vir alle produsente is tydens die NWKV-kongres vir die 1995/96-seisoen vasgestel om die IWS te befonds. Dit was die laaste verpligte heffing wat produsente betaal het.

Die dagbestuur het voorts goedgekeur dat twee verteenwoordigers uit die kommunale gebiede sitting met stemreg in die sentrale bestuur verkry en die grondwet is dienooreenkomstig aangepas.

Gerugte het egter die ronde begin doen dat die destydse minister van landbou, Derek Hanekom, nie die voortsetting van die statutêre

heffing vir die wolbedryf wou goedkeur nie, wat uiteindelik gebeur het. Nadat al die landbouemarkingsrade afgeskaf is en die landbou 'n nuwe bedeling binne gegaan het, was die wolbedryf noodsaak om drastiese aanpassings te maak.

Vervolgens is die Wolraad se bates na die nuutgestigte Woltrust oorgedra en Cape Wools SA (CWSA), 'n Artikel 21-maatskappy sonder winsbejag, is as die uitvoerende arm van die trust in die lewe geroep. Die Wolforum het alle rolspelers, produsente, makelaars, kopers, arbeid en vroeë verwerkers, in een forum byeengebring oor die aanwending van bedryfsbates.

Dit het die NWKV in 'n betreklike benarde posisie gelaat, maar met besondere leierskap en nuwe denkrigtings is 'n heel nuwe rigting ingeslaan. Outomatiese lidmaatskap vanweë 'n statutêre wolheffing het verval en is vervang deur vrywillige lidmaatskap, waar ledegeld bepaal word op grond van die realisasiewaarde van die wol wat die produsent lewer.

Die NWKV in die nuwe demokrasie van SA

Die ledetal van die kommersiële produsente het sedert 1994 'n volgehoue daling getoon, wat ooreenstem met daling in produksie. Tog het daar 'n drastiese toename in die ledetal vanuit die kommunale gebiede plaasgevind en het meer as 90% van die kommunale produsente vrywillige en opbetaalde lede van die NWKV geword.

Ledetalsyfers toon dat daar in 2013 meer as 4 300 kommersiële produsente en sowat 756 kommunale skeerhuise (verteenwoordigend van meer as 15 000 individuele produsente) opbetaalde lede van die NWKV was. Swart wolprodusente het in die nuwe bedeling volledig by die strukture van die wolbedryf ingeskakel, van grondvlak af deur die provinsiale strukture tot op nasionale bestuur en die kongres.

SK Makinana was in 2011 die eerste swart produsent om tot nasionale ondervoorsitter verkies te word om kommunale produsente te

verteenwoordig. Elliot Nyatsha (NWKV-skeer-instrukteur) en Makinana was in dieselfde jaar ook die eerste swart ontvangers van die Silber-ramtoekenning. Swart produsente dien ook in die direksie van Cape Wools SA en is trustees van die Woltrust.

“

**Die goeie
wolpryse die
afgelope tyd het egter
produksie in veral
Noordwes gestimuleer
en die hergroepering van
bediening word gereeld
geëvalueer.**

Die NWKV het ook ná 1994 hergroepeer volgens die nuwe staatsbestel en die provinsiale verdeling is na nege provinsies verander. Provinsiale subtakke is vir die Wes-Kaap, Noord-Kaap, Oos-Kaap, Vrystaat, KwaZulu-Natal en Mpumalanga gestig. Gauteng, Limpopo en Noordwes is onder Mpumalanga ingedeel vanweë dié gebiede se lae produksie. Die goeie wolpryse die afgelope

tyd het egter produksie in veral die Noordwes gestimuleer en die hergroepering van bediening word gereeld geëvalueer.

Intussen is die *Wolboer* as publikasie van die Wolraad deur die NWKV oorgeneem as kommunikasiemedium met produsente, eers in die vorm van 'n nuusbrief en later as koerant wat maandeliks verskyn het. In Februarie 2013 is die koerantformaat vervang met 'n tydskrif wat tweemaandeliks verskyn, asook 'n maandelikse elektroniese nuusbrief.

Die NWKV se nuwe strategiese plan fokus op sy missie om wolkaapproduksie op 'n ekonomiese en volhoubare manier te bevorder en om meer wol van meer skape te produseer deur die volgende doelwitte:

- die bevordering van 'n beter markomgewing
- verbeterde produksieomgewing deur opleiding en ontwikkeling
- beïnvloeding van die politieke en beleidsomgewing tot voordeel van die produsent en
- die uitbouing van die NWKV as produsente-organisasie.

'n Produksie-adviesdiens (wat vroeër deur die Wolraad gelewer is) word sedert 1997 binne die NWKV gevestig, wat op kontrak met Cape Wools

SA 'n diens lewer aan alle wolprodusente (kommunale en kommersiële boere). Dié diens word befonds uit die opbrengste van die Woltrust en deur vennootskappe met belangrike partye soos nasionale-, provinsiale- en plaaslikeregeringsinstellings, AgriSETA, finansieringsinstellings, buitelandse befonders, insetverskaffers en private maatskappye.

Skeeropleiding maak 'n belangrike deel van die adviesdiens uit en die NWKV word as geakkrediteerde diensverskaffer by die Seta vir landbou goedgekeur (AgriSETA).

Hierdie adviesdiens spits hom op die volgende toe:

- predasiebestuur (opleiding en demonstrasies)
- ekonomiese ontledings
- kode vir beste praktyke vir wolproduksie
- genetiese verbetering
- infrastruktuurontwikkeling vir opkommende gebiede
- marktoegang vir kommunale produsente
- opleiding en mentorskap, met die fokus op skeer, wolklassering, basiese wolproduksie, dieregesondheid, teling, seleksie, bestuur, ens.

Groot suksesse is in veral die kommunale gebiede behaal. Waar kommunale produsente by die aanvang van die ontwikkelingsprogram in 1997/98 slegs sowat 222 610 kg wol met 'n waarde van R1 503 miljoen deur die formele mark bemark het, groei dit tot 3 462 miljoen kg wol met 'n waarde van R131,8 miljoen in 2012/13. As in ag geneem word dat Suid-Afrika feitlik 98% van die skeersel uitvoer, is hierdie 'n inkomste wat grootliks uit buitelandse valuta verdien word.

Die NWKV se Program vir Genetiese Verbetering word sedert 2002 in samewerking met die Oos-Kaapse Departement van Landbou en sedert 2011 met die Departement Landelike Ontwikkeling en Grondhervorming uitgevoer.

Ramme wat binne 'n groepteelskema geteel word, word jaarliks op 'n ruilbasis ('n kommunale ram geruil vir gehalteram) aan kommunale

kuddes beskikbaar gestel. Teen 2013 is daar reeds 33 791 ramme vir dié doel in kommunale kuddes geplaas. Die projek is geskeduleer om tot minstens 2017 voort te duur.

Wol het dus die afgelope twee eeue 'n leeuandaal in die vestiging en ontwikkeling van landelike ekonomieë in Suid-Afrika gehad en ook tot die totstandkoming van 'n kommersiële bank gelei. Die bedryf is steeds besig om 'n groot bydrae te lewer tot ontwikkeling, ekonomiese groei en werkskepping – iets wat bitter min kommoditeite onder veral ekstensiewe boerderyomstandighede kan vermag.

Hierdie kleurrike geskiedenis van die wolbedryf sedert die 18de eeu en die NWKV sedert 1929 is voorwaar iets om op trots te wees. 🐑

Literatuurverwysings

Anoniem, 1990. *Die storie van wol. Die Suid-Afrikaanse Wolraad*. Topmedia, Pretoria.

Anonymous. *Minutes of the NWGA National Congresses and Executive since 1931 to 2013*. Unpublished.

Hanekom, AJ, ongedateerd. *The South African Wool Industry*. Department of Publications, South African Wool Board.

Havenga, WJJ, undated. *To speak with one voice*. Die eerste 60 jaar. Unpublished.

Hanekom, AJ, Van Huyssteen, JF en Jacobson, E (Mrs), 1970. *An illustrated world history of the sheep and wool industry*. South African Wool Board, South Africa.

MacKee, WM, 1913. *South African sheep and wool*. Department of Agriculture, Cape Province, Union of South Africa.

